

JACEK KOTUŁA¹, ANDRZEJ KIERZEK²

Oddział Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w Zielonej Górze w latach 1953-2019

Branch of the Polish Dental Society in Zielona Góra within 1953-2019

¹Collegium Medicum, Uniwersytet Zielonogórski, ul. Żyty 26, 65-001 Zielona Góra
e-mail: j_kotula@poczta.onet.pl

²Sekcja Historyczna Polskiego Towarzystwa Otorynolaryngologów – Chirurgów Głowy i Szyi
Przewodniczący Sekcji: prof. zw. dr hab. n. med. Andrzej Kierzek

Słowa kluczowe: historia medycyny, historia stomatologii, stomatologia, Polskie Towarzystwo Stomatologiczne, Polskie Towarzystwo Lekarskie

Streszczenie

W artykule przedstawiono szkic działalności oddziału Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w Zielonej Górze (dalej PTS) od jego powstania w 1953 r. do 2019 r. Na wstępie omówiono kulisy powstania oddziału stomatologicznego w obrębie Polskiego Towarzystwa Lekarskiego (dalej PTL) i utworzenie samodzielnych struktur PTS. Uwzględniono kierunki rozwoju oddziału, kadry zarządzające towarzystwem i sposoby realizacji zadań statutowych. Podkreślono wkład PTS w podnoszenie wiedzy i umiejętności lekarzy stomatologów poprzez realizację kursów zaliczanych do specjalizacji i wykładów zaliczanych jako dopełnienie obowiązku kształcenia ustawicznego.

Key words: history of medicine, history of stomatology, stomatology, Polish Dental Society, Polish Medical Society

Summary

The article presents a sketch of the activities of the Zielona Góra branch of the Polish Dental Society (hereinafter PTS) from its inception in 1953 to 2019. At the beginning, the background of the creation of the dental department within the Polish Medical Society (hereinafter PTL) and the creation of independent PTS structures was discussed. The directions of the branch development, management staff of the society and methods of implementing statutory tasks were taken into account. The contribution of the PTS to improving the knowledge and skills of dentists through the implementation of courses classified as specializations, and lectures counted as a supplement to the obligation of lifelong learning.

Rysunek 1. Symbol Oddziału PTS w Zielonej Górze

Źródło 1. Archiwum Oddziału PTS w Zielonej Górze, Autor: Piotr Jankowski – „Herbest”

Historia Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego sięga 1906 r. Wówczas w Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie profesor Wincenty Łepkowski (1866-1935) erygował Polskie Towarzystwo Stomatologiczne, a w 1911 r. został redaktorem naczelnym nowo utworzonego „Kwartalnika Stomatologicznego”. Główne wysiłki profesora Łepkowskiego wspólnie z profesorem Antonim Cieszyńskim (1882-1941) z Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie zmierzały do optymalizacji programu studiów dentystycznych dla podniesienia poziomu wiedzy medycznej i praktycznej lekarzy dentystów połączonych z integracją środowiska lekarsko-dentystycznego, dla zmiany ogólnie przyjętego poglądu wśród medyków jakoby „dentystyka była macoszym dzieckiem medycyny”¹. Twórcy towarzystwa zabiegali o ustawowy zakaz wykonywania niektórych zabiegów chirurgicznych przez techników dentystycznych².

Po II wojnie światowej Polskie Towarzystwo Stomatologiczne (dalej PTS) erygowano w 1951 r. z inicjatywy Rady Naukowej przy Ministrze Zdrowia i Opieki Społecznej przekazując mu niektóre agendy Izby Lekarsko-Dentystycznej. Powstało ono na bazie koła naukowego asystentów Oddziału Stomatologii Akademii Medycznej w Łodzi. Z czasem dołączali do niego asystenci innych oddziałów stomatologicznych akademii medycznych w Polsce. Opracowano wówczas regula-

min działalności, który stanowił podstawę wystąpienia do ministra zdrowia z wnioskiem o powołanie Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego. Po zatwierdzeniu decyzji o powołaniu towarzystwa, regulamin działalności został przekształcony w Statut Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego, który podczas pierwszego Walnego Zgromadzenia członków towarzystwa wprowadził zmiany, umożliwiające lekarzom dentystom nieposiadającym stanowisk asystenckich w akademiach medycznych, a także pełnego wykształcenia akademickiego³, zgłoszenie akcesu przynależności i wpisania się w poczet członków PTS⁴. Założycielami towarzystwa byli między innymi: Feliks Rutkowski⁵, Franciszek Bohdanowicz⁶, Stefan Grzybowski⁷, Bohdan Janowski⁸, Janusz Krzywicki⁹, Tadeusz Karnibad, Józef Rancewicz, Irena Szczepańska, Aleksander Ujejski, Bogumiła Wanda Zakrzewska¹⁰.

3 Archiwum Oddziału PTS w Zielonej Górze (dalej AOPTSZG), St. Rajewski, *Polskie Towarzystwo Stomatologiczne w Zielonej Górze*, maszynopis, Zielona Góra 1998, s. 1-14.

4 J. Kotuła, *Rozwój lecznictwa stomatologicznego w Zielonej Górze w latach 1945-1989*, rozprawa doktorska, Łódź 2016, s. 174 i nast.

5 Ibidem, Dr Feliks Rutkowski w ramach organizacji PTS, powołał w Warszawie Komitet Organizacyjny, złożony z przedstawicieli Ministerstwa Zdrowia, katedr Oddziału Stomatologicznego AM, ordynatorów oddziałów i klinik chirurgii stomatologicznej, przedstawicieli związków zawodowych oraz byłych Izby Lekarsko-Dentystycznych. W myśl obowiązującego statutu wszyscy lekarze dentyści mogli być członkami PTS. W tym celu utworzono oddziały PTS w Warszawie, Krakowie, Łodzi, Poznaniu, Gdańsku Wrzeszczu, Wrocławiu, Zabrzu, Lublinie, Szczecinie i Białymstoku. Ustalono, że do zakresu prac towarzystwa należało między innymi redagowanie własnego organu prasowego, [w:] Portal PTS – *historia towarzystwa*, 2013, <http://www.czas.stomat.net/ryshistoryczny.php>, (pobrano 2.11.2020 r.)

6 Ibidem, Profesor doktor medycyny Franciszek Bohdanowicz, nestor polskiej stomatologii. Wybitny specjalista chirurgii szczękowo-twarzowej, długoletni ordynator oddziału chirurgii szczękowej PSK nr 1 w Warszawie, kierownik katedry stomatologii studium doskonalenia, wychowawca wielu pokoleń stomatologów, a przede wszystkim redaktor naczelny „Czasopisma Stomatologicznego”. Urodził się 4 października 1900 r., a zmarł nagle 27 maja 1973 r. w Warszawie, [w:] *Czasopismo Stomatologiczne – rys historyczny*, 2013, <http://www.czas.stomat.net/ryshistoryczny.php>, (pobrano 2.11.2020 r.).

7 Ibidem, (Anonimowo), *Polskie Towarzystwo Stomatologiczne – rys historyczny*, 2013, <http://www.czas.stomat.net/ryshistoryczny.php>, (pobrano 2.11.2020 r.).

8 Ibidem.

9 Ibidem.

10 Ibidem.

1 St. Cieplý, *Krakowska Izba Lekarska 1893-1945*, Okręgową Izba Lekarska w Krakowie, Kraków 2013, s. 91.

2 Ibidem.

Podczas pierwszego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego wybrany został Zarząd Główny, którego prezesem na czteroletnią kadencję od 1953 r. do 1956 r., został profesor Aleksander Ujejski. W 1953 r. został uchwalony nowy Statut PTS¹¹.

Sekcja Stomatologiczna przy oddziale Polskiego Towarzystwa Lekarskiego (dalej PTL) w Zielonej Górze powstała po uzgodnieniach zawartych pomiędzy dyrektorem szpitala w Zielonej Górze dr. Zbigniewem Pieniężnym a dr. Stefanem Rajewskim i lek. dent. Jerzym Unieckim, organizującymi przy Wojewódzkim Inspektoracie Stomatologicznym zlokalizowanym w siedzibie Zielonogórskiego Urzędu Wojewódzkiego szkolenia naukowe dla lekarzy stomatologów. Potrzeba zaspokojenia wiedzy medycznej i stomatologicznej oraz integracja środowiska lekarsko-dentystycznego na terenie Ziemi Odzyskanych oraz uniezależnienie od PTL spowodowały podjęcie starań o powołanie oddziału PTS w Zielonej Górze. Członkami założycielami Oddziału PTS w Zielonej Górze byli: Janusz Zgorzalewicz¹², Stefan Rajewski, Antoni Jankowski, Jerzy Uniecki. Z ich inicjatywy w lutym 1953 r. proklamowano Walne Zebranie Oddziału w Zielonej Górze PTS, które w obecności 41 lekarzy stomatologów kandydatów na członków powołało do istnienia oddział zielonogórski PTS¹³. Podczas zebrania powołano zarząd tymczasowy, który zastąpił dotychczasową Sekcję Stomatologiczną PTL, utworzoną w Zielonej Górze we wrześniu 1951 r., rozwijającą działalność naukowo-szkoleniową wśród lekarzy stomatologów. Zarząd tymczasowy stanowili: przewodniczący lekarz dentysta (dalej lek. dent.) Janusz Zgorzalewicz¹⁴, zastępcy: dr n. med. Stefan Rajewski i lek. dent. Jerzy Uniecki¹⁵. Po usilnych staraniach zarządu tymczasowego, poszerzonego o dr.

n. med. Antoniego Jankowskiego w listopadzie 1953 r. na Ogólnopolskim Zjeździe Konstytucyjnym PTS przyjęto uchwałę oficjalnie włączającą oddział zielonogórski w struktury organizacyjne PTS¹⁶. Tymczasowy charakter zarządu i oddziału wynikał z uchwalonego w terminie późniejszym, podczas ogólnopolskiego Zjazdu Konstytucyjnego PTS, statutu stowarzyszenia¹⁷. Powstała przy oddziale sekcja naukowa borykała się z licznymi trudnościami organizacyjnymi, lokalowymi i personalnymi, jednakże na miarę możliwości rozwijała działalność naukowo-szkoleniową lekarzy stomatologów¹⁸. Członkowie zarządu oddziału wygłaszali prace poglądowe na posiedzeniach towarzystwa. Głównymi założeniami oddziału były: utrzymywanie poziomu wiedzy lekarzy dentystów na poziomie współczesnej wiedzy i dobrej praktyki lekarsko-stomatologicznej, zwłaszcza w aspekcie praktycznym i wprowadzaniu nowoczesnej technologii sprzętu i materiałów stomatologicznych do praktyki stomatologicznej, integracji środowiska dentystycznego oraz reprezentowanie lekarzy dentystów wobec władz lokalnych.

Na pierwszym posiedzeniu oddziału PTS w Zielonej Górze, które odbyło się po ogólnopolskim Walnym Zebraniu Delegatów PTS, powołano Zarząd Oddziału w składzie: przewodniczący Janusz Zgorzalewicz, I wiceprzewodniczący Stefan Rajewski, II wiceprzewodniczący Antoni Jankowski, członkowie zarządu: Jerzy Uniecki, Waldemar Ćwikliński, Irena Kozłowska¹⁹.

Na pierwszym Walnym Zebraniu Oddziału w lutym 1954 r. zatwierdzono skład nowego zarządu oraz przyjęto plan pracy na kolejne lata. W 1954 r. skład liczbo-

11 T. Brzeziński, *Historia medycyny – kierunki, organizacja, aktualny stan badań i nauczanie*, Kwart. Historii, Nauki i Techniki, 1987, R. XXXII, nr 1, s.168., „...istotną rolę w powstawaniu towarzystw naukowych grupujących lekarzy jednej specjalności odgrywały zapoczątkowane w 1869 r. Zjazdy Lekarzy i Przyrodników Polskich, a zwłaszcza wyodrębnione podczas tych spotkań sekcje specjalistyczne”.

12 J. Kotuła, *Janusz Zgorzalewicz (1919-2013) – lekarz stomatolog, harcerz, patriota, twórca Oddziału Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w Zielonej Górze*, AHiFM, 2017, T. 80, s. 14-17.

13 AOPTSZG, St. Rajewski, *Sprawozdanie z jubileuszu XXXV-lecia działalności Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w woj. zielonogórskim*, Zielona Góra, 29.11.1989 r., s. 2.

14 H. Łazaruk, *Polskie Towarzystwo Stomatologiczne oddział w Zielonej Górze 1953-2005*, Zielona Góra, 2005, s. 3.

15 Ibidem. s. 4.

16 Odnośnie daty utworzenia oddziału PTS w Zielonej Górze istnieją różnice źródłowe. W związku z ujemną kwerendą dotyczącą powstania i funkcjonowania oddziału w materiałach Zarządu Głównego PTS, należało wesprzeć się dokumentacją zawartą w archiwum oddziału. W pracy Haliny Łazaruk, odnotowano powstanie oddziału w listopadzie 1953 r., natomiast w maszynopisie opisującym historię powstania oddziału PTS w Zielonej Górze autorstwa dr. Stefana Rajewskiego za powstanie oddziału uznaje się miesiąc październik 1953 r.

17 Ibidem. s. 2.

18 AOPTSZG, St. Rajewski, *Polskie Towarzystwo Stomatologiczne w Zielonej Górze*, op. cit., s. 2 i nast.

19 W. Stawiarski, *Śp. Lech Michał – Jan Tylewicz*, Doktor Biuletyn Informacyjny Okręgowej Izby Lekarskiej w Zielonej Górze, nr 4(39) rok 7, Zielona Góra lipiec – sierpień – wrzesień 1996, s. 6. H. Łazaruk, *Jubileusz XLV-lecia Oddziału PTS w Zielonej Górze 1953-1998*, Zielona Góra, 1998, s. 3. W pracach Zarządu Oddziału PTS w Zielonej Górze, będąc jego członkiem aktywnie uczestniczył dr Lech Tylewicz.

Fotografia 1. Jubileusz XX-lecia Oddziału PTS w Zielonej Górze. Źródło 2. AOPTS, XX lecie Oddziału PTS w Zielonej Górze.

wy oddziału wynosił 36 członków²⁰. Główne kierunki działania zarządu skierowane były w stronę organizacji w ciągu roku ośmiu do dziesięciu posiedzeń szkoleniowo-naukowych, w trakcie których członkowie PTS lub zaproszeni goście wygłaszali referaty naukowe. Siedziba Oddziału PTS mieściła się przy ulicy al. Niepodległości 16, w przychodni stomatologicznej²¹. Nieliczny początkowo oddział, obejmujący województwo zielonogórskie i gorzowskie, z roku na rok zwiększał liczbę swoich członków, wśród których przeważającą większość stanowili absolwenci akademii medycznych w Poznaniu, Wrocławiu i Szczecinie oraz przybysze z różnych zakątków kraju i z zagranicy²².

²⁰ AOPTSZG, S. Rajewski, *Polskie Towarzystwo Stomatologiczne w Zielonej Górze*, op. cit., s. 3 i nast.

Wśród lekarzy dentystów przybywających do Zielonej Góry w pierwszych latach powojennych swoje miejsce znaleźli: Józefa Bułhak, Heliodora Dolecka, Halina Cegielska, Irena Konecka, Jan Kuleczka i Waldemar Ćwikliński.

²¹ H. Łazaruk, *Polskie Towarzystwo Stomatologiczne oddział w Zielonej Górze 1953–2005*, op. cit., s. 3

²² AOPTSZG, St. Rajewski, *Sprawozdanie z działalności Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w Zielonej Górze od 1953 do 22 listopada 1983 r. i za okres ostatniej kadencji tj. od*

W latach 1957–1983 pracami oddziału kierował nieustrudzenie dr Stefan Rajewski. Jego zastępcą był dr Antoni Jankowski. Poczet przewodniczących, członków zarządu i innych działaczy PTS, wybieranych początkowo na czteroletnie kadencje i kolejne reelekcje wskazuje na znaczącą rolę, jaką odegrali w historii zielonogórskiej stomatologii²³.

W dniu 23 listopada 1983 r. odbyło się Walne Zebranie Delegatów Oddziału PTS w Zielonej Górze, na którym funkcję przewodniczącej oddziału powierzono Annie Mackiewicz; stojąc na czele zarządu oddziału wykonywała równocześnie obowiązki kierownika Wojewódzkiej Specjalistycznej Przychodni Chirurgii Stomatologicznej w Zielonej Górze²⁴.

Zadania Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego opierały się na pomnażaniu wiedzy w zakresie nauk

18 kwietnia 1979 r. do 21 listopada 1983 r., Zielona Góra, 21 listopada 1983 r., maszynopis, s. 3–4.

²³ AOPTSZG, St. Rajewski, *Sprawozdanie z jubileuszu XXXV-lecia oddziału Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w Zielonej Górze*, maszynopis, Zielona Góra, 1988 r., s. 3.

²⁴ H. Łazaruk, *Polskie Towarzystwo Stomatologiczne*, op. cit., s. 8.

stomatologicznych, propagowaniu i szerzeniu zdobytych nauki wśród ogółu lekarzy oraz popularyzowaniu wiedzy stomatologicznej w społeczeństwie. Członkowie towarzystwa prowadzili badania nad epidemiologią próchnicy zębów, traumatologią szczękowo-twarzową, schorzeniami błon śluzowych jamy ustnej i przyzębia oraz nad stomatologicznymi schorzeniami przemysłowymi.

Wśród głównych celów zielonogórskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego można wyróżnić:

1. rozwijanie wiedzy stomatologicznej w zakresie nauk stomatologicznych i szerzenie zdobytych nauki wśród ogółu lekarzy,
2. inicjowanie nowych problemów medycznych, również o charakterze interdyscyplinarnym,
3. podnoszenie poziomu zawodowego lekarzy stomatologów oraz współdziałanie w doskonaleniu i doskonalenia kadr medycznych w zakresie stomatologii,
4. kształcenie postawy społecznej i etyki zawodowej środowiska medycznego,
5. współdziałanie przy organizowaniu społecznego leczenia stomatologicznego,
6. popularyzowanie wiedzy medycznej ze szczególnym uwzględnieniem stomatologii,
7. współdziałanie z innymi organizacjami w sprawach zawodowych lekarzy stomatologów.

Zgodnie z postanowieniami statutu PTS, oddział zielonogórski realizował swoje cele poprzez:

1. organizowanie posiedzeń, sympozjów, konferencji, zjazdów i kongresów naukowych oraz posiedzeń szkoleniowo-naukowych,
2. działalność wydawniczą,
3. organizowanie wystaw, pokazów, wycieczek naukowych,
4. kontakt i współpracę z organami PTS i instytutami stomatologii akademii medycznych w kraju,
5. prenumeratę czasopism,
6. reprezentowanie członków PTS wobec władz państwowych i administracyjnych w sprawach zawodowych,
7. roztaczanie opieki nad zasłużonymi lekarzami stomatologami,
8. udzielanie pomocy lekarzom rozpoczynającym pracę²⁵.

Działalność oddziału wiązała się z nawiązywaniem kontaktów naukowych z instytucjami stomatologicznymi i akademiami medycznymi w Polsce: w Łodzi, Poznaniu, Szczecinie, Warszawie, Wrocławiu i Zabrzu,

z oddziałami Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w Poznaniu i Wrocławiu oraz członkami oddziału Polskiego Towarzystwa Lekarskiego w Zielonej Górze.

Kształcenie lekarzy stomatologów wiązało się z prowadzeniem księgozbioru, którego zasoby stale się powiększały; był on udostępniany zainteresowanym lekarzom.

Periodykiem rozpowszechnionym wśród członków oddziału były „Czasopismo Stomatologiczne” i „Protetyka Stomatologiczna” kolportowane przez Zarząd Główny PTS. Wśród wydawnictw PTS znajdowały się „Wrocławska Stomatologia”, przekształcona w „Dental and Medical Problems”, „Poznańska Stomatologia” w latach 80. była najszerzej rozpowszechnianym czasopismem naukowym w środowisku lekarsko-stomatologicznym na terenie województwa zielonogórskiego²⁶ oraz „Krakowska Stomatologia”.

Działalność statutową oddział PTS realizował poprzez organizowanie zebrań oraz kursów szkoleniowych akredytowanych przez Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego²⁷. Comiesięczne szkolenia były oparte o roczny plan szkoleniowy, który uwzględniał wszystkie dziedziny stomatologii i medycyny ogólnej. Organizowane kursy obejmowały zagadnienia stomatologii ogólnej, stomatologii dziecięcej, stomatologii przemysłowej, schorzeń błony śluzowej jamy ustnej, protetyki stomatologicznej, ortodoncji oraz profilaktyki onkologicznej²⁸.

Posiedzenia naukowe organizowane przez oddział PTS w Zielonej Górze stały się obszarem wymiany myśli naukowej w dziedzinie rozwijającej się stomatologii. W latach 60. i 70. zarząd oddziału nawiązał ścisłą współpracę z kierownikami klinik i zakładów stomatologicznych akademii medycznych w kraju. Było to szczególnie ważne i pożądane w związku z brakiem rodzimego zaplecza akademickiego w dziedzinach medycznych i stomatologicznych²⁹.

²⁶ AOPTSZG, St. Rajewski, *Sprawozdanie z jubileuszu XXXV-lecia*, op. cit., s. 1-14.

²⁷ J. Kotuła, A. Kierzek, *Wkład Oddziału w Zielonej Górze Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w realizację specjalizacji lekarzy stomatologów w latach 1953-1998*, Acta Medicorum Polonorum, 2020, T. 10, z. 2, s. 92-103.

²⁸ Ibidem.

²⁹ AOPTSZG, St. Rajewski, *Sprawozdanie z jubileuszu XXXV-lecia*, op. cit., s. 1-14. W posiedzeniach naukowo-szkoleniowych brali udział pracownicy naukowcy z następujących akademii medycznych w Polsce:

- z Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie prof. Zbigniew Jańczuk, prof. Tadeusz Kowalik, prof. Halina Smorska,

Przedstawiane prace naukowe członków oddziału, konfrontowane były ze spostrzeżeniami badaczy z wiodących ośrodków stomatologicznych w Polsce, przede wszystkim Poznania, Wrocławia i Szczecina.

Członkowie oddziału PTS w Zielonej Górze brali czynny udział w licznych ogólnokrajowych sympozjach, kongresach i konferencjach. Za przykład może służyć VI Kongres PTS, który odbył się w Łodzi w 1986 r. Uczestniczyło w nim 28 lekarzy stomatologów z oddziału PTS w Zielonej Górze³⁰.

W kadencji 1991-1995 zarząd oddziału zorganizował 21 zebrań naukowo-szkoleniowych. W trakcie spotkań wygłoszono 32 referaty. Prelegentami byli pracownicy Akademii Medycznych w Poznaniu, Wrocławiu, Szczecinie, Zabrzu oraz pracownicy Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego, Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej, Wojewódzkiej Stacji Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Zielonej Górze³¹. W spotkaniach towarzyszyli przedstawiciele firm dystrybuujących materiały stomatologiczne: „3M”, Ivoclar – Vivadent” oraz dr Zuchowski ze Sztokholmu³². W 1993 r. zarząd oddziału podjął współpracę z Mag International, której wykładowcy przeprowadzili całonocny kurs praktyczny z zakresu zastosowania laserów w stomatologii³³. W 1995 r. zorganizowano 4 spotkania szkoleniowo-naukowe³⁴:

- z Akademii Medycznej we Wrocławiu: prof. Stanisław Potoczek, prof. Adam Masztalerz, prof. Noemi Wigdorowicz Makowerowa, doc. Bogumił Płonka,

- ze Śląskiej Akademii Medycznej: prof. Stefan Knapik, doc. Jaworska,

- z Warszawskiej Akademii Medycznej: prof. Franciszek Bohdanowicz, prof. Janusz Krzywicki,

- z Łódzkiej Akademii Medycznej: prof. Janusz Bardach,

- z Akademii Medycznej w Poznaniu: prof. Kazimierz Stawiński, prof. Barbara Perzyna, prof. Maria Kobyłańska, prof. Stefan Flieger, prof. Irena Sarnowska, doc. Lesław Wójciak. Por. AOPTSZG, St. Rajewski, *Sprawozdanie z XXV-lecia*, op. cit., s. 5.

30 Ibidem. Por. AOPTSZG, St. Rajewski, *Sprawozdanie z XXV-lecia*, op. cit., s. 12.

31 Ibidem.

32 Ibidem.

33 J. Kotuła, A. Kierzek, *Wkład Oddziału w Zielonej Górze Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego*, op. cit., s. 92-103.

34 AOPTSZG, *Sprawozdania z działalności Oddziału za lata 1991-1995, Sprawozdanie z działalności Zarządu Oddziału Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w Zielonej Górze za rok 1995*, sygn. L. dz. 30/95, z dnia 16.11.1995 r.

Trudności finansowe oddziału towarzystwa

Przynależność do towarzystwa wiązała się z koniecznością opłacania składek członkowskich. Większość z nich (70%, od 2015 r. 50%, a od 2017 r. 40%) zarząd oddziału był zobowiązany do przesyłania do zarządu głównego PTS. Początkowo z przekazywanych środków finansowane oprócz finansowania działalności zarządu głównego były wydawane periodyki. Jeden z nich „Czasopismo Stomatologiczne” lub „Protetyka Stomatologiczna”, każdy aktywny członek PTS otrzymywał co miesiąc w celu pogłębiania wiedzy dotyczącej najnowszych osiągnięć polskiej stomatologii.

Pozostałe w oddziale środki stanowiące 30% (a następnie 50% i 60%) wpływających składek przeznaczone były na funkcjonowanie oddziału. Każdy oddział miał obowiązek prowadzenia księgowości i zatrudniania na stałe lub na umowę zlecenie księgowej. Kosztowne były również prowadzenie konta bankowego, realizowanie przelewów bankowych, przygotowywanie i dystrybucja poprzez Poczta Polska korespondencji pomiędzy zarządem oddziału a członkami i „centralą” towarzystwa. Władze oddziału nie korzystały jeszcze z telefonów komórkowych ani internetu. Informacje o zebraniach, kursach czy innych wydarzeniach przesyłane były pocztą. Czasem zamieszczano anonse w lokalnej prasie. Dopiero od 2011 r. nowo wybrany zarząd podjął decyzję o wprowadzeniu komunikacji elektronicznej z członkami oddziału w sprawach związanych z realizacją celów statutowych towarzystwa. Podjęto również decyzje o współfinansowaniu szkoleń przez osoby w nich uczestniczące a nie należące do PTS³⁵. Ze środków pozostałych w oddziale finansowane były posiedzenia naukowo-szkoleniowe, drobny catering czy w kolejnych latach honoraria wykładowców. Deficyt środków zgromadzonych na koncie zarządu oddziału wpływał na konieczność ograniczania liczby wykładów i spotkań.

W kolejnych kadencjach oddział borykał się z ogromnymi trudnościami finansowymi. Zmiany gospodarcze w kraju, wprowadzenie praw wolnego rynku w działalności gospodarczej wpłynęły na działalność towarzystwa naukowego. W praktyce stomatologicznej zwiększyła się dostępność do światowej klasy materiałów i sprzętu stomatologicznego³⁶.

W sprawozdaniu zarządu zauważono niepokojące zjawisko, które pojawiło się nie tylko w społeczeństwie, lecz również w środowisku lekarskim. Większość osób w tym również lekarzy zaczęło dostrzegać prymat pieniędzy w codziennym funkcjonowaniu, które przyćmiły

35 Ibidem.

36 Ibidem.

wartość etosu i służby. Zwrócono uwagę, iż każda praca wymaga realnego wynagrodzenia, które pokrywa nie tylko możliwość godnego życia, ale również finansowanie rozwoju zawodowego personelu medycznego i modernizację praktyki. Doceniono konieczność realnego finansowania opieki stomatologicznej w celu rozwoju i modernizacji praktyk stomatologicznych, sprzętu dla rozszerzania zakresu i jakości świadczeń zdrowotnych. Podkreślono wagę rozwoju opartego na nowoczesnych metodach leczniczych zgodnych ze współczesną wiedzą i dobrą praktyką lekarską. Z drugiej strony zauważono pierwsze aspekty dehumanizacji medycyny, kiedy to chorego oceniano przez pryzmat środków finansowych które mógł przeznaczyć na realizację świadczenia zdrowotnego³⁷. Wśród lekarzy wzrastała potrzeba realnego finansowania wykonanych czynności. Jednocześnie zanikał ideał pracy społecznej dla dobra wspólnego³⁸.

W tym czasie wiele ośrodków akademickich rozpoczęło odpłatne szkolenie lekarzy i lekarzy dentyków podczas warsztatów i kursów podyplomowych. Takie stanowisko wyższych uczelni wpłynęło na spadek liczby wykładowców akademickich, którzy altruistyczne udzielali się przekazując bezpłatnie swoje doświadczenie i wiedzę w ramach posiedzeń szkoleniowo-naukowych organizowanych przez oddziały PTS. Nie będąc ośrodkiem akademickim oddział PTS w Zielonej Górze borykał się z problemami w pozyskaniu wykładowców. Problemy stanowiły koszty wynajęcia sal wykładowych, które rosły w postępie wykładniczym. Oddział PTS nie posiadał własnej sali wykładowej, dlatego zebrania odbywały się w wynajmowanych lokalach Urzędu Wojewódzkiego, siedzibie Lasów Państwowych lub w budynku Zespołu Szkół Ekologicznych, gdzie mieściła się siedziba Zarządu PTS. Wynajęcie sali stawało się również znaczącym obciążeniem budżetu towarzystwa. Dzięki współpracy z Okręgową Izbą Lekarską i bezpłatnym użyczeniem sali wykładowej im. dr Anny Mackiewicz w siedzibie OIL towarzystwo mogło zaoszczędzone środki przeznaczyć na realizację innych celów statutowych³⁹.

Chcąc sprostać wymaganiom finansowym pracowników akademickich zarząd oddziału był zmuszony do ograniczenia liczby spotkań. Zrezygnowano z comiesięcznego spotkania na rzecz wykładów co 2–3 miesiące⁴⁰. W kosztach finansowania spotkań niejednokrotnie partycypowały firmy stomatologiczne prezentujące swoje produkty w przerwach pomiędzy wykładami⁴¹.

Dopiero przełom milenium i wprowadzenie obowiązku doskonalenia zawodowego wpłynął na wzrost możliwości pozyskiwania środków. Pierwszym wyczuwalnym przyływem środków w zielonogórskim oddziale zakończyła się konferencja jubileuszowa z okazji 50-lecia oddziału. Odbyła się ona w Dychowie w 2003 r. Kolejne konferencje i odpłatne dla lekarzy niezrzeszonych w PTS szkolenia pozwoliły na rozszerzenie oferty szkoleniowej między innymi o kursy praktyczne. W 2007 r. zarząd oddziału podjął uchwałę w sprawie zakupu mikromotorów stomatologicznych, dzięki czemu zyskano możliwość organizowania praktycznych warsztatów z możliwością szlifowania modeli pod stałe uzupełnienia protetyczne⁴². W kolejnych latach zakupiony sprzęt był wykorzystywany podczas konferencji w Płotach, w Przełazach i w Żaganie. Ponadto posłużył podczas warsztatów praktycznych prowadzonych przez dr. Jacka Kotułę pod patronatem Kettenbach De z preparacji zębów i wykonywania licówek porcelanowych i kompozytowych⁴³.

Dobra kondycja finansowa towarzystwa w latach 2004–2011 stała u podstaw jednej z nowych inicjatyw zarządu. W celu uhonorowania długoletniej społecznej pracy na rzecz PTS lekarze stomatolodzy seniorzy zostali obdarowani przez zarząd oddziału w imieniu wszystkich członków oddziału świątecznymi bonami prezentowymi⁴⁴.

Organizacja szkoleń, kursów i konferencji

Jednym z podstawowych celów działalności była organizacja kształcenia ustawicznego lekarzy stomatologów. Realizacji celu od początku istnienia towarzystwa przyświecały szkolenia naukowe, kursy, sympozja i konferencje naukowe organizowane w podzielnogórskich miejscowościach⁴⁵.

Na szkolenia zapraszano wykładowców z Akademii Medycznej Poznania, Wrocławia, Szczecina. Wśród nich byli prof. Stefan Włoch, prof. Maria Borysewicz-Lewicka, prof. Janina Stopa, prof. Honorata Limanowska-Show, prof. Teresa Matthews-Brzozowska, prof. Marek Ziętek, prof. Jan Wnukiewicz, dr. hab. Halina Ey-Chmielewska i wielu innych. Zapraszano także lekarzy innych specjalności. Wykładowcami byli: hema-

37 Ibidem.

38 Ibidem.

39 Ibidem.

40 Ibidem.

41 Ibidem.

42 AOPTSZG, *Sprawozdania z posiedzenia Prezydium Zarządu Oddziału w dniu 29.11.2007 r.*

43 AOILZG, Halina Łazaruk, „Wspomnienia z pracy w oddziale Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w Zielonej Górze”, 29.09.2020 r., maszynopis.

44 Ibidem.

45 J. Kotuła, A. Kierzek, *Wkład Oddziału w Zielonej Górze Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego*, op. cit., s. 92–103.

tolog Anna Straburzyńska, dermatolog Ewa Mirecka-Lutowska, anestezjolog Bartosz Kudliński, Krzysztof Łuniewicz, specjalista medycyny ratunkowej Szymon Michniewicz⁴⁶. Liczne firmy oferujące sprzęt stomatologiczny, dla pozyskania odbiorców zatrudniały w charakterze prelegentów pracowników wyższych uczelni, którzy dzielili się swoją wiedzą i doświadczeniem. Z biegiem czasu znaczna liczba podmiotów oferujących wykłady, sympozja, warsztaty sprawiła, że na lokalne szkolenia organizowane przez PTS przychodziło coraz mniej osób⁴⁷. Lekarze chętniej korzystali z możliwości uczestnictwa w szkoleniach szczególnie połączonych z wyjazdem do innych ośrodków. Szkolenia początkowo były finansowane przez sponsorów, jednak w niedługim czasie stały się spotkaniami komercyjnymi. Koszt uczestnictwa był niejednokrotnie wysoki. Sytuacja uległa diametralnej zmianie, gdy na wniosek Naczelnej Izby Lekarskiej⁴⁸ Minister Zdrowia wprowadził rozporządzenie o obowiązku kształcenia ustawicznego lekarzy i lekarzy dentyków a samorząd lekarski wprowadził monitorowanie kształcenia podyplomowego⁴⁹.

Zarząd oddziału organizował szkolenia nie tylko z wiedzy stricte stomatologicznej. Wśród spotkań naukowych odbywały się kursy BHP, ochrony przeciwpożarowej, ochrony radiologicznej pacjenta, inspektora ochrony radiologicznej, komunikacji interpersonalnej, implementacji rozporządzenia Rady Europejskiej RODO, z zakresu prawa i inne.

W kolejnych kadencjach w zielonogórskim oddziale gościli: z wykładami: prof. Jerzy Sokalski – twórca polskiego systemu implantologicznego – Osteoplant, prof. Sławój Kucharski – farmakolog, dr hab. Krzysztof Niewiadomski – przedstawiciel – Ivoclar – Vivadent, prof. Tomasz Konopka, prof. Tomasz Gedranke, dwukrotnie prof. Beata Dejak, dwukrotnie prof. Halina Ey-Chmielewska, prof. Marzena Wyganowska, prof. Lidia Postek Stefańska, dwukrotnie prof. Jerzy Sokalski, prof. Elżbieta Bołtacz-Rzepkowska i prof. Marzena Dominiak – prezydent Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego. Swoje prezentacje przedstawiali również pracownicy

naukowi uniwersytetów medycznych w stopniu dr n. med. oraz lekarze stomatododzy – praktycy⁵⁰.

Liczbę zorganizowanych szkoleń i wykładów w historii oddziału przedstawia tabela 1.

Tab. 1. Liczba spotkań naukowo-szkoleniowych organizowanych przez oddział PTS w Zielonej Górze

Rok	Liczba spotkań naukowo-szkoleniowych	Liczba wygłoszonych wykładów	Liczba punktów edukacyjnych
1954	10	10	
1987	5	5	
1988	7	7	
1989	6	6	
1990	6	6	
1991	6	6	
1992	5	5	
1993	6	6	
1994	6	6	
1995	4	8	
2001	6	6	24
2002	5	5	20
2003	8	12	47
2004	5	10	41
2005	5	11	15
2006	8	9	24
2007	6	19	34
2008	6	6	24
2009	12	20	51
2010	6	10	18
2011	10	14	58
2012	9	9	27
2013	13	13	39
2014	10	10	30
2015	11	15	33
2016	8	12	46
2017	8	8	31
2018	10	12	30
2019	7	11	36
2020	3	3	9

Źródło 3. AOPTSZG, sprawozdania merytoryczne oddziału, kadencyjne sprawozdania prezesów

⁵⁰ AOPTSZG, *Sprawozdania z wyborów, Sprawozdanie kadencyjne prezesa z dnia 5.10.2019 r.*, s. 2.

⁴⁶ Ibidem.

⁴⁷ Ibidem.

⁴⁸ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 października 2004 r. w sprawie sposobów dopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego lekarzy i lekarzy dentyków, Dz. U. 2004, Nr 231, poz. 2326.

⁴⁹ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 5 grudnia 2006 r. w sprawie rejestru podmiotów prowadzących kształcenie podyplomowe lekarzy i lekarzy dentyków, Dz. U. 2006, nr 239, poz. 1739.

Konferencje naukowe

Od 1998 r. oddział zorganizował konferencje naukowe, w których brali udział lekarze stomatolodzy południowej części województwa lubuskiego:

1. Konferencja 45-lecia oddziału PTS w Zielonej Górze, która odbyła się w filharmonii zielonogórskiej w 1998 r.

2. Konferencja z okazji „Złotego Jubileuszu” Oddziału PTS w Zielonej Górze⁵¹

3. Konferencja pod hasłem „Poszerzamy horyzonty” w Płotach

4. Konferencja pod hasłem „Implantologia i protetyka stomatologiczna” w Przelazach

5. Konferencja pod hasłem „Stomatologia w powiększeniu” w Żaganiu

6. Konferencja pod hasłem „Radiologia w stomatologii” w Łagowie Lubuskim

7. Konferencja pod hasłem „Lekarz stomatolog – człowiek – profesjonalista” w Dworze Kolesin

8. Konferencja pod hasłem „Choroby błon śluzowych jamy ustnej” w Dworze Kolesin⁵²

W trakcie konferencji pod hasłem „Endodoncja w powiększeniu”, która odbyła się w pałacu w Żaganiu srebrnym Krzyżem Zasługi zostały odznaczone Halina Łazaruk i Danuta Sorochan-Olszak, a brązowym Krzyżem Zasługi Jacek Kotuła⁵³.

Zmiany w funkcjonowaniu oddziału po likwidacji Zespołu Opieki Zdrowotnej w Zielonej Górze.

W 2001 r. likwidacji uległ Zespół Opieki Zdrowotnej w Zielonej Górze, który zatrudniał lekarzy stomatologów w poradniach stomatologicznych w mieście i gminie⁵⁴. W zakresie obowiązków lekarzy stomatologów pracujących w ZOZ-ie, było uczestnictwo w posiedzeniach PTS. W tym celu jak były organizowane spotkania najczęściej raz w miesiącu, w piątki lekarze pracujący w poradniach stomatologicznych udawali się na wspólne spotkanie naukowo-szkoleniowe. Po likwidacji SPZOZ uczestnictwo w posiedzeniach

Fotografia 2. Wybory 2004, H. Łazaruk kończąca prowadzenie oddziału w funkcji prezesa, przewodnicząca WZD lek. dent. A. Mackiewicz. Źródło 4. AOIPTSZG, wybory 2004.

PTS było dobrowolne i frekwencja ulegała stopniowemu spadkowi⁵⁵.

Po likwidacji SPZOZ lekarze otwierali indywidualne praktyki prywatne i potrzebowali doradztwa w doborze odpowiedniego sprzętu i aparatury diagnostycznej. W tym czasie podczas posiedzeń naukowo-szkoleniowych PTS firmy dystrybucyjne prezentowały lasery, mikroskopy stomatologiczne, systematycznie udoskonalaną aparaturę do leczenia endodontycznego. Demonstracje połączone były z nauką obsługi urządzenia⁵⁶.

Po reorganizacji⁵⁷ systemu stomatologicznej opieki zdrowotnej w Zielonej Górze i zdominowaniu jej przez podmioty indywidualne i grupowe praktykujące prywatnie, zmieniło się nastawienie do szkoleń organizowanych przez oddział PTS. Realizacja szkolenia zawodowego podczas pracy w ZOZ-ie pozwalała lekarzom denty stom na opuszczenie miejsca pracy i udanie się na szkolenie. Za czas szkolenia, lekarze otrzymywali standardowe wynagrodzenie z tyt. stosunku pracy. Po likwidacji ZOZ-u, to na lekarzach denty stom spoczywał obowiązek reorganizowania pracy w taki sposób, aby mogli wziąć udział w posiedzeniu szkoleniowym. Dlatego piątek stawał się nieodpowiednim dniem realizacji spotkań naukowych, gdyż większość osób pracowała w gabinetach prywatnych i wyjście w środku dnia z pracy nie wpływało na korzyści materialne, wynika-

51 J. Kotuła, *Złoty Jubileusz Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w Zielonej Górze*, Biuletyn Okręgowej Izby Lekarskiej w Zielonej Górze „Doktor”, Zielona Góra 2003, T. 43, nr 4, s. 12.

52 Więcej materiałów na temat konferencji zostanie zaprezentowane w kolejnym materiale.

53 Ibidem.

54 J. Kotuła, *Reorganizacja jednostek ochrony zdrowia w Zielonej Górze w początkowym okresie reformy po 1989 r.*, [w:] B. Burda, L. Kania, A. Polak-Poźniak, M. Szymczak, *Zielona Góra – Przeszłość, Teraźniejszość i Przyszłość, Historia po 1989 r.*, cz. 2, Polskie Towarzystwo Historyczne Zielona Góra, 2018, s. 86 et passim.

55 J. Kotuła, *Nasze Lubuskie Lekarskie Portrety, Lekarz stomatolog Barbara Sikora*, op. cit., s. 368 et passim.

56 AOILZG, Halina Łazaruk, „Wspomnienia z pracy w oddziale Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w Zielonej Górze”, 29.09.2020 r., maszynopis.

57 J. Kotuła, *Reorganizacja jednostek ochrony zdrowia w Zielonej Górze po 1989 r.*, B. Burda, L. Kania, A. Polak-Woźniak, M. Szymkowiak, *Zielona Góra, przeszłość teraźniejszość i przyszłość. Historia po 1989 r.*, cz. 2, Zielona Góra, 2018, s. 96 et passim.

jące z prowadzenia praktyki. W związku z tym zarząd oddziału podjął decyzję o zmianie terminu szkoleń na soboty. Niejednokrotnie sobota jako dzień wolny od pracy nie mógł być przeznaczony przez lekarzy na kształcenie w związku z koniecznością odpoczynku i realizacji obowiązków wobec rodziny⁵⁸.

Współpraca z Okręgową Izbą Lekarską w Zielonej Górze

Od 1990 r. należy podkreślić ścisłą współpracę z nowo powstałą Okręgową Izbą Lekarską w Zielonej Górze (dalej OIL). W OIL pracowali członkowie PTS lekarze stomatolodzy – Wiesław Stawiarski – wiceprezes OIL, Wiesława Konarzewska – skarbnik OIL, Anna Mackiewicz członek Okręgowej Rady Lekarskiej i przewodnicząca Komisji Stomatologicznej OIL. Dzięki wsparciu finansowemu OIL udało się z powodzeniem prowadzić kursy specjalizacyjne w Ochli⁵⁹.

Wielopłaszczyznowa współpraca wiązała się z:

1. Uzgadnianiem wspólnych stanowisk dotyczących pracy lekarzy stomatologów.
2. Reprezentowania lekarzy stomatologów wobec władz lokalnych.
3. Współpracę przy organizowaniu szkoleń, kursów i konferencji.
4. Współfinansowania organizowanych szkoleń, kursów, konferencji.
5. Bezpłatnego użyczenia sali wykładowej OIL w celu wspólnej realizacji szkolenia ustawicznego lekarzy stomatologów.
6. Współpracy w organizacji promocji zdrowia jamy ustnej.
7. Współpracę przy organizacji iwentów integrujących lekarzy stomatologów.
8. Współpracę przy wyborze reprezentantów środowiska stomatologicznego do władz OIL i PTS.

W trakcie posiedzeń szkoleniowych odbywały się wybory delegatów na Okręgowy Zjazd Lekarzy w rejonach stomatologicznych⁶⁰. Wykłady organizowane przez oddział PTS były mobilizacją lekarzy stomatologów, którzy równocześnie uczestniczyli w życiu samorządu lekarskiego⁶¹.

W kolejnych latach po zakończeniu kadencji w PTS członkowie zarządu w tym prezesi kierowali pracami ko-

misji stomatologicznej OIL w Zielonej Górze. Anna Mackiewicz, pełniła funkcje prezesa Okręgowej Rady Lekarskiej (dalej ORL), Danuta Sorochan-Olszak – wiceprezesa ORL, Jacek Kotuła – wiceprezesa ORL, Halina Łazaruk – przewodniczącej Okręgowego Sądu Lekarskiego.

Promocja zdrowia jamy ustnej⁶²

W piśmie do Naczelnika Wydziału Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta w Zielonej Górze prezes oddziału Danuta Sorochan-Olszak przedstawiła zakres podstawowych zamierzeń organizacyjnych regionalnego oddziału PTS jako organizowanie kursów i warsztatów szkoleniowych niezbędnych dla środowiska stomatologicznego w związku z ciążącym na lekarzach stomatologach obowiązkiem kształcenia ustawicznego i systematycznego podnoszenia kwalifikacji zawodowych. W kolejnych punktach jako realizację założeń statutowych PTS realizowanych przez oddział wskazała: profilaktykę i promocję zdrowia jamy ustnej, organizację konkursów plastycznych wśród dzieci i młodzieży takich jak konkurs plastyczny zorganizowany w 2003 r. pt.: *Podróż po piękny uśmiech*, organizację bezpłatnych badań profilaktycznych jamy ustnej dzieci i młodzieży⁶³.

Dostrzegając problemy społeczne dzieci z rejonu oddział PTS niejednokrotnie organizował i wspierał akcje wsparcia. Wśród inicjatyw znalazła się m.in. Zbiórka dla Patrycji chorej na pęcherzycę prawdziwą, która na stałe mieszkała w oddziale Szpitala Wojewódzkiego w Zielonej Górze. Akcja miała na celu wsparcie opiekunów dziecka, w celu zorganizowania wakacyjnego wyjazdu dziecka⁶⁴.

W 2002 r. z inicjatywy wiceprezesa dr Lecha Przybylskiego i sekretarza dr. Jacka Kotuły po raz pierwszy został zorganizowany konkurs plastyczny dla dzieci. Konkurs miał zasięg lokalny ograniczony do szkół podstawowych w Krośnie Odrzańskim i szkoły podstawowej nr 1 w Zielonej Górze. Tą inicjatywą towarzystwo wyszło naprzeciw oczekiwaniom społecznym poszerzenia wiedzy z zakresu higieny jamy ustnej wśród dzieci.

Finał konkursu wiązał się z wystawą prac konkursowych, a pedagodzy wsparli go przygotowując wraz z dziećmi krótką inscenizację dotyczącą promocji zdrowia jamy ustnej, w której wzięli udział wszyscy uczniowie⁶⁵. Nagrody i prezenty rozdane dzieciom za najlepsze prace zostały ufundowane przez lekarzy organizujących konkurs.

⁵⁸ AOILZG, Halina Łazaruk, *Wspomnienia z pracy w oddziale Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w Zielonej Górze*, 29.09.2020 r., maszynopis.

⁵⁹ Ibidem.

⁶⁰ AOPTSZG, *Sprawozdania z wykładów, Sprawozdanie z dnia 4.06.2005*, maszynopis, s. 1.

⁶¹ Ibidem.

⁶² Ibidem.

⁶³ Ibidem.

⁶⁴ Ibidem.

⁶⁵ AOPTSZG, *Sprawozdanie z akcji społecznych*.

Fotografia 3. Konkurs plastyczny dla dzieci w 2002 r. Uczniowie SP 1 w Zielonej Górze podczas inscenizacji. Źródło 5. AOPTSZG. Konkurs plastyczny.

Zachęcenii odzewem na przeprowadzoną akcję promocji zdrowia dla dzieci członkowie zarządu oddziału PTS postanowili rozszerzyć ją poprzez zaangażowanie dzieci z terenu południowej części województwa lubuskiego do udziału w konkursie plastycznym w 2003 r. pod hasłem „Podróż po piękny uśmiech”⁶⁶. Wszystkie prace zostały przyjęte i rozpatrzone przez komisję konkursową w skład której weszli: Agata Buchalik-Drzyzga artysta plastyk jako przewodnicząca, dr Jacek Kotuła wiceprezes oddziału PTS jako wiceprzewodniczący i dr Lidia Kardowska – sekretarz jury⁶⁷.

Finał konkursu odbył się w sali kolumnowej Urzędu Marszałkowskiego w Zielonej Górze przy ul. Podgórnej 22 w dniu 5 maja 2003 r. W prowadzeniu finału pomagały słuchaczki Wydziału Higieny Stomatologicznej Medycznego Studium Zawodowego w Zielonej Górze⁶⁸. W swoim przemówieniu prezes oddziału dr Halina Łazaruk zwróciła uwagę na dramatyczną sytuację zdrowia jamy ustnej u dzieci. Podkreśliła również waż-

ną rolę promocji zdrowia realizowanych przez zainteresowanie problematyką dzieci i ich opiekunów. Jako cele konkursu podała: promocję zdrowia jamy ustnej, propagowanie zasad higieny jamy ustnej wśród dzieci i młodzieży, zwrócenie uwagi dzieci i ich opiekunów na istotę prawidłowego stanu uzębienia i konieczność wizyt kontrolnych w gabinecie stomatologicznym oraz minimalizację lęku przed wizytami stomatologicznymi u dzieci⁶⁹.

Fotografia 4. Finał konkursu plastycznego „Podróż po piękny uśmiech”. Prowadzi dr Jacek Kotuła. Źródło 6. AOPTSZG, konkurs plastyczny.

66 AOPTSZG, Konkurs plastyczny „Podróż po piękny uśmiech”, Protokół komisji konkursowej konkursu plastycznego pod hasłem „Podróż po piękny uśmiech” zorganizowanego przez Polskie Towarzystwo Stomatologiczne oddział w Zielonej Górze, 26 kwietnia 2003 r., s. 1.

67 Ibidem.

68 Ibidem.

69 Ibidem.

Liczba członków oddziału PTS w Zielonej Górze

Skład liczbowy członków oddziału ewoluował. Początkowo prawie wszyscy lekarze dentyści zamieszkujący w województwie zielonogórskim i gorzowskim zgłaszali akces przynależności do towarzystwa. W 1951 r. liczba członków założycieli wynosiła 12 osób. Następnie z roku na rok wzrastała ona, aby w 1980 r. lekarze napływający na teren Ziemi Odzyskanych z różnych odległych zakątków kraju i z zagranicy.

W 1989 r. systematycznie rosnąca liczba członków uległa zmniejszeniu do 196 osób. Wiązało się to z utworzeniem w Gorzowie Wielkopolskim nowego oddziału PTS i migracją części lekarzy dentyistów, zamieszkujących w północnej części Ziemi Lubuskiej do nowej struktury.

Od tego czasu liczba członków zielonogórskiego oddziału zaczęła stopniowo maleć. Nie miały na to wpływu nawet doskonale wykłady znanych i ogólnie cenionych prelegentów. Na wysoką mimo wszystko liczbę członków w latach 80. i 90. XX w. miał jeszcze wpływ obowiązek szkolenia i uczestnictwa w posiedzeniach naukowo-szkoleniowych organizowanych przez PTS, który nakładały na lekarzy dentyistów dyrekcje Zakładów Opieki Zdrowotnej⁷⁰.

Pewną nadzieję na wzrost liczby członków oddziału dawało Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie dopełnienia obowiązku kształcenia ustawicznego⁷¹. Przepisy, stanowiące o obowiązku doskonalenia zawodowego, obowiązywały wszystkich lekarzy i lekarzy dentyistów, którzy wykonywali zawód zarówno w kraju jak i poza jego granicami, a pozostawali członkami polskich okręgowych izb lekarskich. Dopóki lekarz dentyista posiadał prawo wykonywania zawodu na terenie Polski, podlegał przepisom ustawy o zawodzie lekarza i lekarza dentyisty⁷² oraz rozporządzeń dotyczących doskonalenia zawodowego⁷³. Rozporządzenie Ministra Zdrowia nie przewidywało żadnych sankcji względem lekarza, który nie dopełnił tego obowiązku, ograniczało się jedynie do określenia sposobów i warunków

dopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego⁷⁴. O sankcjach wobec lekarzy, lekarzy dentyistów, którzy nie dopełnili obowiązku doskonalenia zawodowego poprzez uzyskanie 200 punktów edukacyjnych w czteroletnim okresie sprawozdawczym, mówi uchwała Naczelnej Rady Lekarskiej⁷⁵: „Lekarz, lekarz dentyista, który przystępuje do konkursu na stanowisko kierownicze lub inne stanowisko w zakładzie opieki zdrowotnej, występujący o zatrudnienie jako nauczyciel akademicki, występujący o zmianę warunków zatrudnienia, występujący o zawarcie umowy o udzielanie świadczeń zdrowotnych przedstawia prawo wykonywania zawodu lekarza/lekarza dentyisty, zawierające wpis o dopełnieniu obowiązku doskonalenia zawodowego wraz z liczbą uzyskanych punktów edukacyjnych”⁷⁶.

Tab. 2. Liczba członków oddziału PTS w Zielonej Górze

Rok	Liczba członków
1951	12
1953	41
1954	36
1955	41
1960	80
1965	240
1980	280
1989	196
1995	150
2003	203
2008	135
2011	107
2012	102
2013	86
2014	82
2015	94
2016	57
2017	51
2018	62
2019	60

⁷⁰ J. Kotuła, *Rozwój lecznictwa*, op. cit. s. 366, Wywiad z dr Anną Stawiarską.

⁷¹ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6. Października 2004 r. w sprawie sposobów dopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego lekarzy i lekarzy dentyistów, Dz. U. z 2004 r., Nr 231, poz. 2326

⁷² Ustawa z dnia 5 grudnia 2006 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty, Dz. U. z 2006 r., Nr poz.

⁷³ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 sierpnia 2006 r. zmieniające Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie sposobów dopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego lekarzy i lekarzy dentyistów, Dz. U. 2006, poz. 1327

⁷⁴ *Obowiązek doskonalenia zawodowego*, Biuletyn Bydgoskiej Izby Lekarskiej, 2006, <https://www.bil.org.pl/ksztalcenie/punkty-edukacyjne.html> (dostęp 29.12.2020 r.)

⁷⁵ Naczelna Rada Lekarska, Uchwała nr 98/04/IV, par. 3, z dnia 17.12.2004 r.

⁷⁶ Ibidem.

Źródło 7. *Rocznik statystyczny ochrony zdrowia 1945-1967*, Warszawa 1967, s. 490, AOPTSZG, *Sprawozdanie z działalności PTS w Zielonej Górze od 1953 r. do 22.11.1983 r.*, maszynopis, s.3-4, S. Rajewski, *Polskie Towarzystwo Stomatologiczne w Zielonej Górze*, Zielona Góra 1998, maszynopis, s. 11, AOPTSZG, *Sprawozdania merytoryczne oddziału PTS za lata: 2003, 2008, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019*, maszynopis.

W okresie poprzedzającym wejście w życie przedmiotowych aktów prawnych zauważony był wzrost liczby członków PTS. W 2003 r. liczba członków towarzystwa wynosiła 203 osoby. Jednakże brak wprowadzenia przez Ministra Zdrowia źródła finansowania obowiązku doskonalenia zawodowego, wpłynął na samorząd zawodowy, który pierwotnie widział konieczność systematycznej realizacji doskonalenia zawodowego przez lekarzy i lekarzy dentystów do zaprzestania restrykcyjnego wymagania od lekarzy dochowania zaleceń płynących z prawa. To z kolei wpłynęło na spadek zainteresowania lekarzy poszerzaniem wiedzy w ramach PTS.

Zmiana prezydencji Zarządu Głównego PTS z Krakowa na Wrocław i objęcie funkcji prezydenta PTS przez prof. Marzenę Dominiak zmieniły funkcjonowanie towarzystwa jak również oddziału. Od grudnia 2017 r. zaszły liczne zmiany w funkcjonowaniu oddziału. Po pierwsze księgowość oddziału została przekazana do Kancelarii Podatkowej Forbis, która prowadzi kompleksową księgowość PTS. Został wprowadzony program do wystawiania dokumentów księgowych wychodzących z naszego oddziału. Zostały ujednolicone rachunki bankowe, za prowadzenie których finansowanie spoczęło na zarządzie głównym towarzystwa. Środki zgromadzone na lokacie bankowej w końcu zaczęły przynosić niewielkie, ale jednak zyski. Opłat składek członkowskich czy zobowiązań za udział w szkoleniach członkowie mogą dokonywać za pośrednictwem terminala płatniczego. Zmiany wprowadziły przejrzystość gospodarki finansowej Zarządu Głównego oraz wsparły rzetelne prowadzenie całego towarzystwa.

W trakcie Walnego Zebrania Delegatów członkowie oddziału zostali wybrani w skład organów PTS. Do

Głównego Sądu Koleżeńskiego została wybrana Danuta Sorochan – Olszak, a dr n. med. Jacek Kotuła został wybrany wiceprzewodniczącym Głównej Komisji Rewizyjnej, jest również członkiem Zarządu Głównego PTS jako prezes oddziału. Zaszczycem dla oddziału było powierzenie funkcji przewodniczącego Walnego Zebrania Delegatów w grudniu 2017 r. oraz podczas Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Delegatów w 2018 r. dr. n. med. Jackowi Kotule a lek. dent. Danucie Sorochan-Olszak⁷⁷ funkcji sekretarza Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Delegatów.

W kadencji 2017-2021 został uchwalony nowy statut Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego. W pracach nad nim pod kierunkiem JM Rektora UM we Wrocławiu prof. Marka Ziętka brał czynny udział dr Jacek Kotuła. Stworzył on również Regulamin Wyborów w PTS, który został przyjęty podczas Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Delegatów Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego⁷⁸.

Wnioski

Oddział PTS w Zielonej Górze powstał w 1953 r. jako wyodrębniona i usamodzielniona jednostka Polskiego Towarzystwa Lekarskiego.

Władze oddziału towarzystwa cieszyły się wysokim uznaniem lekarzy stomatologów.

W ramach realizacji celów statutowych organizowano liczne wykłady, warsztaty, konferencje naukowe zapraszając do wygłaszania prezentacji nauczycieli akademickich i specjalistów wszelkich dziedzin stomatologicznych. Oprócz tematów ściśle stomatologicznych wykłady dotyczyły zagadnień ogólnomedycznych, umiejętności komunikacji interpersonalnej, prawa i organizacji pracy praktyki stomatologicznej.

W związku z brakiem zaplecza akademickiego w dziedzinie stomatologii w Zielonej Górze Oddział PTS stanowi ważny ośrodek kształcenia lekarzy stomatologów, wpływając na poszerzanie wiedzy i umiejętności opartych na współczesnej wiedzy i dobrej praktyce medycznej.

⁷⁷ Ibidem.

⁷⁸ Ibidem.